

OM OPPVEKSTEN PÅ FOSSBEKK av Emma Elisabeth Vennesland

Jeg er født 6. august 1954, og hadde min oppvekst på Fossbekk. Oppveksten var preget av kjærlighet, trygghet, frihet og høy grad av fysisk aktivitet. Det fremmet både kreativitet, glede og samhørighet. Fossbekk har en stor plass i hjertet mitt den dag i dag.

Jeg husker godt sommerdagene tidlig på 1960- tallet. De startet gjerne ganske tidlig med rop fra en eller flere av venneflokken, som stod utenfor huset vårt, og ropte: «Emma – skal mi lege?» Og så var dagen i gang, sola skinte, det var varmt og naturen var så grønn og frodig. Prestekrager, lupiner langs veien, og roseduft over alt. Shorts, genser og gummisko var «uniformen» vår.

Fossbekk-klokka

Vi var på farten fra morgen til kveld. Før vi fikk klokke brukte vi «Fossbekk-klokka», det vil si sirenen på Fosbæk Bruk. Vi visste at rundt klokken 1 var det formiddagsmat og rundt klokken halv 5 var det middag. Da så vi arbeiderne fra sagbruket gå oppover Fossbekkbakken på vei hjem for mat og hvile. Da var det også på tide for oss å vende nesen hjemover.

Å bo så nær Fosbæk Bruk, og sjøen, var herlig, men også litt utfordrende. Glemmer ikke lukten av tørre materialer, lyden av sirkelsagene og sirenen fra Fossbekkpipe, tømmerbilene som kom kjørende med store tømmerlaster fra distriktet, og kystbåtene som kom inn Blindleia og la til bryggene for å hente ferdige materialer.

50 kroner

For å bo så nær sjøen, betød også at vi tidlig måtte både lære å svømme.

Jeg husker godt at mor og far sendte meg på svømmekurs, og den gode følelsen av å flyte rundt som en kork i sjøen på Julebauen med det store, hvite korkebeltet. Jeg ble tryggere og tryggere, men klarte ikke helt å løsrive meg fra flyteplagget. Husker godt at far tok et tau rundt meg, og sa med kjærlig og trygg stemme at «nå må du prøve; Emma, du flyter når du tar svømmetakene som du har lært». Og ganske riktig, så svømte jeg av sted som en fisk, og trengte ikke lenger tau rundt meg. Jeg husker enda gleden da jeg fikk en femtilapp i neven av farmor Emma (Beste) da jeg lærte å svømme. Den var verdt mye av strevet.

Fin gjeng

Det var en fin gjeng av jevnaldrende som jeg lekte med på Fossbekk: Trond, Kalle, Mette, Bjørn og Gurli. Av og til lekte vi også med ungene fra Grøgårdsmyr, og Sandsmyra. Dem møtte vi gjerne da vi badet på Springvannsstemmen. De litt større ungene lekte vi sammen med da vi slo ball i «Dasshålet» (bakke som gikk fra huset til Asperøy til Tønnessens hus) eller stod på ski ned samme bakken på vinteren. Da tok vi også skøytene fatt på Fossbekkstemmen og Borkedalsstemmen. Støtteskøytene var gode i starten, men ble fort «parkert» til fordel for et par flotte, hvite hockeyskøyter med skinnkant. Så stolt jeg var.

Bjørkesaft på Spileveden

Vi likte godt å leke gjemsel, politi og røvere, og pilte rundt på Spileveden (Fossbekk til Sandsnesveien). Dette området hadde min farfar fylt med restmaterialer fra sagbruket, spileved, derav navnet. Vi synes det var gøy å se de eldre barna drive å tappe bjørkesaft fra de mange bjørkene i området. Vi trodde de drakk saften fordi den var god, men det var nok også noen som tok rosiner i og fikk den til å gjære, fikk vi høre. Telegrafan hadde lager i den gamle stallbygningen, og her var vi innom og fikk telefonråd. Denne ståltråden i alle mulige slags farger var perfekt å bruke når vi laget «springskytere». Vi laget også seljefløyter med våre små speiderkniver.

Kaste på stikka og klinkekuler

Speiderknivene var perfekt å ha når vi «kappet land» eller kastet på stikka. Det var om å gjøre å kaste kniven akkurat slik at landet vårt ble utvidet. Vi løp også opp til veien, mellom Hartmann Gundersen og Josef

BARNDOM I LILLESAND

Bakkemoens hus. Perfekt sted for å konke; det vil si kaste femøringer nær et lite hull, og den som kom nærmest vant hele potten. Samme sted var ypperlig arena for å klinke. Husker enda den lille røde vesken der jeg oppbevarte alle klinkekulene mine.

«Jeppe pinne» på veien opp til Gurlis hus var også moro. Det var om å gjøre å sende en pinne som lå over et hull så langt man kunne med en annen pinne. Der var det også veldig greit å holde på med trappespill (spill med liten ball opp og ned trappene).

«Anti over»

Det var gøy når ungene i alle aldre samlet seg rundt det røde uthuset i Svingen, og kastet ball «anti over». Kunsten var å ta ballen, når det ble ropt «anti over», og den kom i susende fart over taket og ned til deg.

Stedet var også ypperlig når vi skulle skrive bilnummer. Tenk å få notert bil med A-nummer i de små bøkene våre. Det var stas, for de kom jo fra Oslo. K-registrerte biler (fra Kristiansand) var det også noen av, og ikke fullt så stas, men de fleste var med I-skilte, fra vår egen by.

Vi hoppet tau og lakket paradiset. Noen dager var vi på tur til Katteheia (åskammen ovenfor Østerbergs hus på Sandsmyra), med våre små saftflasker og nistepakker. Det var få hus, og derfor litt vilt, og utenfor vårt hjemmeområde. Turen gikk også ofte innom butikken til Hanne Torkildsen (huset til familien Karry) for å kjøpe banansjokolader for en femogtyve-øring. Alltid blid var Hanne, selv om vi kom bakveien når hun hadde stengt.

Det var også veldig gøy å sykle rundt med våre små sykler. Min lille, røde DBS-sykkle som jeg fikk til bursdagen førte meg rundt på hele Fossbekk, til byen og bortover Sandsmyra i susende fart.

Middag med dessert

Så var det hjem til middag, og som regel vanket det dessert. Fiskekaker, stekt middagspølse, fiskepudding, stekt makrell eller kjøttkaker, og med sviskekompott, plommegrøt eller kald rabarbrasuppe til dessert.

Så ut igjen å leke. Vi likte å turen opp til Mettes hytte, for der fikk vi ofte hjemmelaget Sapp (appelsinsaft), og vafler med rørte blåbær av den snille moren hennes. Å, så godt det smakte.

Barnetimen og Tropo

Så kom lørdagen. Alltid risgrøt i 1-tiden, og siden Barnetimen klokken 5. En Tropo, Asina eller Jolly Cola og litt barnetimegodter. Min favoritt var Opal (brungebærsjokolade) og Knott (små hvite, brune og grå pastiller). Om kvelden var det tid for familiehygge, og ekstra god mat; gjerne karbonader med løk, pølse i lompe, terteskjell eller kabaret. Aftens, som vi kalte kveldsmaten, smakte også alltid godt, og gjerne hvis vi fikk kakao til.

Dagene bare føyk av sted, og plutselig var sommerferien over, og vi startet på skolen igjen. Men leking var det alltid tid til etter at leksene var unnagjort, og heldigvis var det jo bare ett år til neste sommerferie!

Mai 2019

Badende barn på Julebauen. Utlånt av Johan S. Knudsen